

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-144>

УДК 658.155:339.9

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

DIGITAL TECHNOLOGIES IN ENSURING THE FINANCIAL PERFORMANCE OF BUSINESS ENTITIES IN FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES

Бондарук Владислав Вячеславович

аспірант,

Луцький національний технічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1870-3044>**Bondaruk Vladyslav**

Lutsk National Technical University

У статті розглянуто вплив цифровізації на фінансові показники підприємств у міжнародному бізнесі. Проаналізовано роль інформаційних технологій у підвищенні ефективності фінансового управління, оптимізації бухгалтерського обліку та зменшенні ризиків валютних коливань. Досліджено інноваційні підходи до управління фінансовими ресурсами, такі як блокчейн, штучний інтелект та аналіз великих даних. Визначено, що використання цифрових технологій сприяє підвищенню конкурентоспроможності та прибутковості підприємств на міжнародних ринках. Доведено, що впровадження цифрових технологій у зовнішньоекономічну діяльність зумовлює також зростання ризиків, пов'язаних із забезпеченням кібербезпеки та захисту конфіденційності даних у міжнародних транзакціях. Розглянуто стратегії та інструменти для забезпечення функціонування систем інформаційного забезпечення фінансового управління для діяльності на міжнародному рівні. Досліджено необхідність планування цифровізації у фінансовій діяльності підприємств при зовнішньоекономічних операціях. Доведено необхідність використання цифрових технологій для досягнення фінансової стійкості та успішної міжнародної діяльності суб'єктів господарювання.

Ключові слова: цифровізація, фінансові результати, прибуток, рентабельність, цифрові програмні рішення.

The purpose of the article is to study the impact of digital technologies on the financial performance of business entities in foreign economic activity to determine the main directions of using digital tools and platforms in the context of optimizing financial management and increasing the competitiveness of enterprises on international markets. The growing role of digitalization in modern business determines the relevance of the study, as modern companies are looking for effective ways to use digital tools to optimize financial processes and increase competitiveness in international markets. Digital technologies are becoming a necessary tool to support innovative development and adapt to changes in the global business environment. Thanks to digital tools, subjects of foreign economic activity can increase the efficiency of financial management, respond more quickly to changes in market conditions and ensure stability in their activities. Therefore, understanding and implementing digital technologies becomes a key task for enterprises that want to remain competitive in the modern world. To achieve the goal, a combination of several research methods was used, including analysis of literary sources, statistical analysis of financial reports of enterprises, as well as analysis and synthesis of information on financial results in the field of digital technologies. The obtained results demonstrate that the implementation of digital technologies significantly increases the efficiency of financial management, helps to reduce costs and optimize risk management processes in foreign economic activity. In addition, digital tools help improve business analytical capabilities and improve decision-making, which in turn leads to increased profitability and competitiveness of enterprises in international markets. The practical value of the article lies in the fact that it provides companies with specific recommendations on the effective use of digital technologies in financial activities at the international level, which can contribute to their successful functioning and development.

Key words: digitalization, financial results, profit, profitability, digital software solutions.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання цифрові технології стають не лише потужним інструментом оптимізації різноманітних аспектів бізнесу, але й виступають у якості стратегічно важливого фактору забезпечення фінансової стабільності та прибутковості суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності. При цьому варто зазначити, що існує низка об'єктивних проблем, які ускладнюють впровадження цифрових технологій у фінансову діяльність підприємств та інших суб'єктів, що задіяні у зовнішньоекономічних відносинах. Зокрема, наразі виникає проблема нестачі кваліфікованих кадрів, здатних ефективно використовувати цифрові інструменти у фінансовій сфері. Брак спеціалістів, які володіють не лише фінансовими знаннями, але й розуміють сучасні цифрові технології, ускладнює процеси цифрової трансформації та впровадження інновацій у фінансовому управлінні.

Крім того, ускладнення та цифровізація потоків даних несе із собою проблему ризику порушення кібербезпеки та конфіденційності фінансових даних. У зв'язку зі зростанням кіберзагроз, багато компаній, що функціонують на міжнародних ринках, відкладають або утримуються від впровадження цифрових інновацій у фінансову сферу, що обмежує їхню конкурентоспроможність та здатність адаптуватися до змін у бізнес-середовищі. Разом з цим, існує проблема взаємозв'язку між вартістю впровадження цифрових технологій у фінансову діяльність та очікуваними результатами. Достатньо багато підприємств стикаються з незрозумінням та недооцінкою віддачі від інвестицій у цифрові рішення, що часто стає перешкодою для їх впровадження. При цьому, як свідчить практика, цифровізація окремих сфер діяльності підприємств не дає належного результату без впровадження інновацій у організаційну структуру управління підприємством.

Таким чином, в даний час особливого значення набуває актуальність дослідження та вирішення зазначених проблем з метою успішного використання цифрових технологій для підвищення фінансової результативності у зовнішньоекономічній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження цифрових технологій у сучасному світі відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової результативності суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності. При цьому більшість досліджень та публікацій акцентують увагу на різноманіт-

них аспектах використання цифрових інструментів у фінансовому менеджменті та контролі, а також їхньому впливі на ефективність діяльності підприємств.

Зокрема, варто відзначити роботу Л. Литвин, присвячену використанню штучного інтелекту у фінансовому аналізі та прийнятті управлінських рішень в умовах цифровізації. При цьому підкреслюється, що штучний інтелект цілком може покращити достовірність та швидкість аналізу фінансової інформації, допомагаючи при цьому підприємствам приймати більш обґрунтовані та стратегічні рішення [8].

Також необхідно звернути увагу на дослідження Л. В. Вербівської, присвячені використанню блокчейн-технологій у фінансових операціях. Автор відзначає, що блокчейн може забезпечити безпеку та прозорість у фінансових транзакціях, сприяючи зменшенню ризиків та витрат для суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності [9; 10].

Крім того, значний інтерес в даний час викликають дослідження проблем впровадження аналітики великих даних у фінансовому аналізі. Згідно досліджень М. І. Дзямучича аналіз великих обсягів даних за допомогою сучасних технологій дозволяє виявляти непомітні раніше тенденції та закономірності у фінансових процесах, що допомагає підприємствам приймати більш ефективні управлінські рішення [1; 2].

Важливо відзначити також дослідження Т. О. Шматковської, присвячені питанням кібербезпеки та захисту даних у контексті цифрової трансформації фінансової сфери. Автор розглядає стратегії та технологічні рішення, необхідні для забезпечення безпеки фінансових операцій та захисту конфіденційності даних у віртуальному середовищі [6; 7].

Загалом сучасні наукові дослідження підтверджують вплив цифрових технологій на фінансову результативність підприємств у зовнішньоекономічній діяльності. Разом з тим, існує потреба вдосконалення існуючих напрацювань у даній сфері з метою розробки ефективних стратегій використання цифрових інструментів у фінансовому менеджменті.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу цифрових технологій на фінансову результативність суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності для визначення основних напрямків використання цифрових інструментів та платформ в контексті оптимізації фінансового управління

та підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні підходи щодо підвищення фінансової ефективності підприємств, що функціонують міжнародному бізнесі орієнтовані на застосування інноваційних підходів щодо їх результативності та прибутковості. Зокрема, основна увага в даному аспекті приділяється цифровим технологіям, які сприяють автоматизації та оптимізації фінансових процесів, що призводить до скорочення витрат і підвищення продуктивності фінансових операцій за зовнішньоекономічними контрактами. До прикладу, автоматизація бухгалтерського обліку за допомогою спеціалізованих програм може суттєво зекономити час та зменшити ризик помилок при формуванні поточної документації за міжнародними стандартами обліку.

Крім того, цифрові технології суттєво розширюють можливості аналізу фінансової інформації. Так, завдяки використанню аналітики великих даних та штучного інтелекту, сучасні підприємства можуть отримати більш детальний та об'єктивний аналіз своєї фінансової діяльності в контексті з динамікою ринків, що дозволяє вчасно виявляти проблеми та прогнозувати майбутні ризики. Також цифрові технології полегшують підприємствам доступ до фінансових ресурсів у міжнародному масштабі. Такі засоби, як сервіс онлайн-банкінгу, електронні платіжні системи та криптовалюти формують нові можливості для здійснення міжнародних фінансових операцій, що сприяє зростанню обсягів міжнародної торгівлі та інвестицій.

Загалом можна стверджувати, що цифрові технології призводять до трансформації системи управління фінансами підприємств у міжнародному бізнесі, забезпечуючи їм вищий рівень ефективності, точності та більшу доступність фінансових та аналітичних ресурсів.

Варто відзначити, що сучасні інформаційні технології відіграють важливу роль у підвищенні ефективності фінансового управління підприємств у зовнішньоекономічній діяльності. Зокрема, автоматизація бухгалтерського обліку та фінансового звітності дозволяє зменшити ризик помилок та підвищити точність даних при проведенні міжнародних платежів. В той же час сучасні програмні рішення дозволяють більш ефективно відслідковувати фінансові потоки та контролювати витрати підприємства. Додатково варто

відзначити можливість фінансових менеджерів управляти фінансовими потоками в режимі онлайн в залежності від динаміки змін на міжнародних фінансових ринках, що особливо важливо для великих міжнародних корпорацій.

Крім того, застосування аналітичних інструментів, сформованих на базі штучного інтелекту надають можливість глибокого аналізу фінансової інформації шляхом опрацювання необмежених інформаційних потоків, що значно перевищує можливості традиційної аналітики. Це дозволяє підприємствам більш обґрунтовано планувати свою фінансову стратегію у міжнародних комерційних операціях та приймати найбільш оптимальні рішення щодо управління фінансами у зовнішньоекономічній сфері. Отже, можна стверджувати, що найбільш суттєво вплив цифровізації відображається у фінансово-аналітичній та управлінській сфері підприємств, що функціонують на зовнішніх ринках (рис. 1).

Як бачимо, функціональна перевага системи інформаційного забезпечення фінансового управління зовнішньоекономічною діяльністю полягає в комплексному підході до оптимізації фінансових процесів на міжнародному рівні. Така система забезпечує інтеграцію всіх фінансових операцій та оптимізацію взаємодії з зовнішніми контрагентами, враховуючи міжнародні стандарти та регулятивні вимоги. Реалізація завдань, визначених для такої системи, забезпечує швидкий доступ до фінансової інформації для персоналу та керівництва підприємства, автоматизує процеси аналізу та звітності, а також дозволяє ефективно відстежувати фінансові ризики. Крім того, така система дає можливість для відслідковування та контролю витрат підприємства, що формує умови для ефективного планування фінансових стратегій зовнішньоекономічної діяльності для максимізації прибутковості та загальної фінансової результативності суб'єкта господарювання. Відповідно, система інформаційного забезпечення фінансового управління виступає основним інструментом ефективного управління фінансами підприємства на міжнародних ринках.

Ефективність впровадження цифрових програмних рішень у фінансову діяльність суб'єктів зовнішньоекономічних відносин значною мірою залежить від планування етапів та послідовності реалізації таких новацій. При цьому, як зазначають експерти, планування цифровізації підприємств у зовнішньоеконо-

Рис. 1. Інформаційне забезпечення фінансового управління зовнішньоекономічною діяльністю

Джерело: систематизовано автором на основі [3]

мічній діяльності є критичним для їх успішної адаптації до сучасних ринкових вимог. Це дозволяє підприємствам заздалегідь визначити цілі, здійснювати обґрунтування інвестиційних програм, розробляти стратегії впровадження та забезпечувати гармонійну інтеграцію цифрових технологій у всі сфери діяльності. Відповідно, планування допомагає виявити ключові сфери та бізнес-процеси для цифрового розвитку, що дозволяє забезпечити ефективну координацію між структурними підрозділами підприємства та його контрагентами. Наслідком ефективного планування цифровізації є зменшення негативного впливу ризиків та максимізація віддачу від інвестицій у цифрові ініціативи.

Зазначимо, що особливого значення цифрові рішення мають для українських підприємств умовах війни, коли вони є обмеженими щодо здійснення певних фінансових операцій в межах регулятивної політики НБУ [5]. Крім того, інтеграція у світовий фінансовий простір в умовах глобального поширення інноваційних рішень у сфері штучного інтелекту та

великих даних практично не залишає можливостей залишитися осторонь даного процесу для підприємств, що функціонують на зовнішніх ринках. Це пов'язано з формуванням стандартів фінансової звітності та управління, які застосовуються при укладенні міжнародних комерційних контрактів і потребують застосування відповідних цифрових програмних рішень. Тому суб'єкти господарювання постають перед необхідністю планування цифрової трансформації бізнесу для адаптації до зміни вимог ринку (рис. 2).

Як бачимо, планування цифровізації дозволяє заздалегідь визначити стратегічні цілі та пріоритети, враховуючи особливості міжнародних ринків. На практиці це сприяє більш ефективнішому використанню фінансових ресурсів та оптимізації бізнес-процесів підприємства. Тому планування, яке дозволяє враховувати потреби контрагентів та вчасно реагувати на динаміку ринку, здатне забезпечити для підприємства належний рівень фінансової результативності у зовнішньоекономічних операціях.

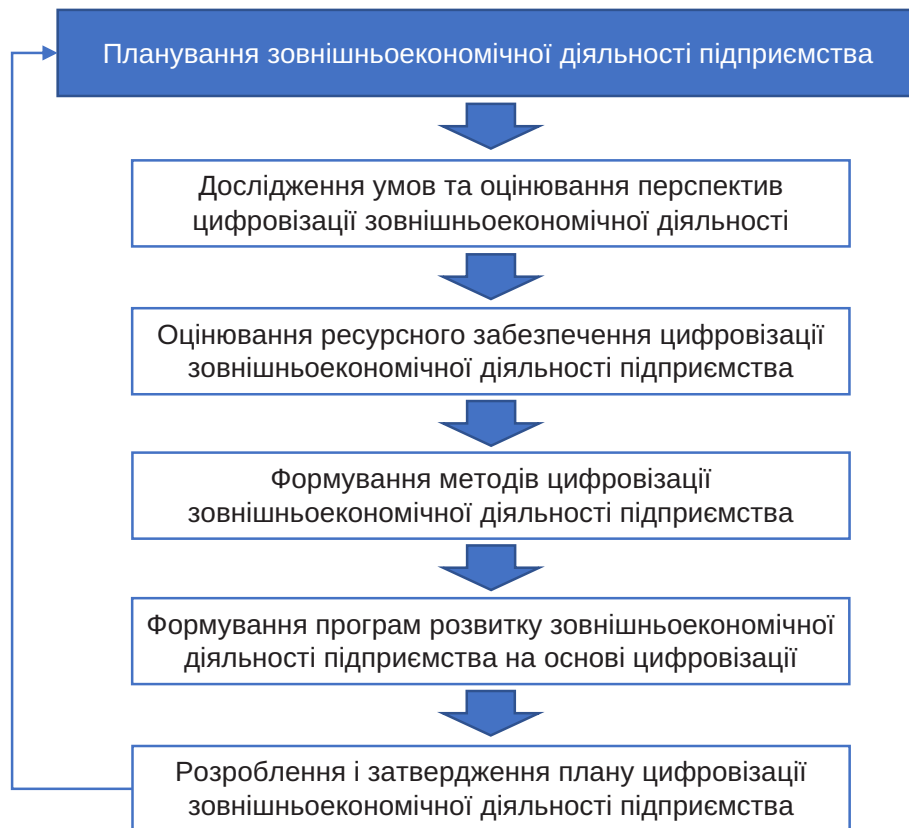

Рис. 2. Послідовність планування цифровізації підприємств в умовах зовнішньоекономічної діяльності

Джерело: систематизовано автором на основі [4]

Висновки. Таким чином, приходимо до висновку, що цифрові технології стають важливим інструментом для підвищення фінансової результативності підприємств у зовнішньоекономічній діяльності. При цьому ефективність застосування цифрових рішень в управлінні фінансовими ресурсами досягається за рахунок планування цифровізації, як важливого етапу впровадження інновацій.

Водночас існує потреба адаптації системи управління підприємством в контексті зміни його корпоративної культури для успішного впровадження цифровізації у фінансові процеси. Загалом цифрові технології та їх аналітичний інструментарій забезпечують для підприємств підвищення ефективності системи фінансового управління та конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дзямулич М. І., Стацук О. В., Шматковська Т. О., Гаряга Л. О. Трансформація бізнесу в умовах інформаційно-мережевої економіки. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 36(4). С. 26–33.
2. Дзямулич М. І., Шматковська Т. О., Борисюк О. В. Великі дані та їх роль у формуванні цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2021. Том 70. № 3. С. 16–21.
3. Куценко Т. М., Альошин С. Ю., Заїка О. В. Інформаційне забезпечення та облік в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю в умовах цифровізації. *Підприємництво і торгівля*. 2023. № 39. С. 96–102.
4. Нагірна М. Я. Особливості впливу цифровізування на розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах війни та післявоєнний період: плановий аспект. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54.
5. Чалюк Ю. О. «Warstate» і «Welfare state»: конфлікт чи синергія воєнної стратегії та соціальної безпеки України. Сталій розвиток економіки. 2024. № 1(48). С. 309–320.
6. Шматковська Т. О., Дзямулич М. І. Цифровізація економіки та її трансформаційний вплив на розвиток стратегічного управлінського обліку. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 95–100.

7. Шматковська Т. О., Коробчук Т. І. Сучасні інформаційні та комунікаційні технології в моделюванні бізнес-процесів. *Економічний форум*. 2023. № 3. С. 156–161.
8. Lytvyn L., Hryhoruk A., Verbivska L., Poprotskyi O., Medynska T., Pelekh O. Entrepreneurship Transformation in the Context of the Digitization of Business Processes. *Postmodern Openings*. 2022. Vol. 13(2). P. 396–408.
9. Verbivska L., Lagodiienko V., Filyppova S., Papaika O., Malin O., Neustroiev Y. Regulatory Policy of the Entrepreneurship Development as a Dominant of Economic Security of the National Economy. *International Journal of Safety and Security Engineering*. 2022. Vol. 12(5). P. 543–552.
10. Verbivska L., Zhuk O., Ievsieieva O., Kuchmiiova T., Saienko V. The role of e-commerce in stimulating innovative business development in the conditions of European integration. *Financial and credit activity-problems of theory and practice*. 2023. Vol. 3(50). P. 330–340.

REFERENCES:

1. Dziamulych, M. I., Stashchuk, O. V., Shmatkovska, T. O., & Gariaga, L. O. (2023) Transformatsia biznesu v umovakh informatsiino-merezhevoi ekonomiky [Transformation of business in the conditions of the information and network economy]. *Ekonomichnyi chasopys Volynskogo Natsionalnogo Universytetu imeni Lesi Ukrainky*, vol. 35(4), pp. 26–33. (in Ukrainian)
2. Dziamulych, M. I., Shmatkovska, T. O., & Borysiuk, O. V. (2021). Velyki dani ta yikh rol u formuvanni tsyfrovoy ekonomiky [Big data and its role in shaping the digital economy]. *Galytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 70(3), pp. 16–21. (in Ukrainian)
3. Kutsenko, T. M., Alioshin, S. Yu., & Zaika, O. V. (2023). Informatsiine zabezpechennia ta oblik v upravlinni zovnishnoekonomichnoiu diialnistiu v umovakh tsyfrovizatsii [Information support and accounting in the management of foreign economic activity in the context of digitalization]. *Pidpriemnytstvo i torhivlia*, vol. 39, pp. 96–102. (in Ukrainian)
4. Nahirna, M. Ya. (2023). Osoblyvosti vplyvu tsyfrovizuvannia na rozvytok zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv v umovakh viiny ta pislivoiennyi period: planovyi aspekt [Features of the impact of digitalization on the development of the foreign economic activity of enterprises in war and post-war period: a planning aspect]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 54. (in Ukrainian)
5. Chaliuk Yu. O. (2024). "Warstate" i "Welfare state": konflikt chy synerhiia voiennoi stratehii ta sotsialnoi bezpeky Ukrainy ["Warstate" and "Welfare state": conflict or synergy of military strategy and social security of Ukraine]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, vol. 1(48), pp. 309–320. (in Ukrainian)
6. Shmatkovska, T. O., & Dziamulych, M. I. (2022). Tsyfrovizatsia ekonomiky ta ii transformatsiinyi vplyv na rozvytol strategichnogo upravlinskogo obliku [Digitalization of the economy and its transformative impact on the development of strategic management accounting]. *Ekonomichnyi forum*, vol. 2, pp. 95–100. (in Ukrainian)
7. Shmatkovska T. O., & Korobchuk T. I. (2023). Suchasni informatsiini ta komunikatsiini tekhnolohii v modeliuvanni biznes-protseviv [Modern information and communication technologies in modeling business processes]. *Ekonomichnyi forum*, vol. 3, pp. 156–161. (in Ukrainian)
8. Lytvyn, L., Hryhoruk, A., Verbivska, L., Poprotskyi, O., Medynska, T., & Pelekh, O. (2022). Entrepreneurship Transformation in the Context of the Digitization of Business Processes. *Postmodern Openings*, vol. 13(2), pp. 396–408.
9. Verbivska, L., Lagodiienko, V., Filyppova, S., Papaika, O., Malin, O., & Neustroiev, Y. (2022). Regulatory Policy of the Entrepreneurship Development as a Dominant of Economic Security of the National Economy. *International Journal of Safety and Security Engineering*, vol. 12(5), pp. 543–552.
10. Verbivska, L., Zhuk, O., Ievsieieva, O., Kuchmiiova, T., & Saienko, V. (2023). The role of e-commerce in stimulating innovative business development in the conditions of European integration. *Financial and credit activity-problems of theory and practice*, vol. 3(50), pp. 330–340.